

g van art.
or de toe-
men heeft
, voorzover
(rijmaking)

dezer bro-
net wat zij
te betwis-

eerst met
n begrijpen
en zusters,
sten hande-
veroordelen"
as Ds J. A.
l te keuren.
den. Want:
lijk de leer
iver te hou-
ten dage
H. Schrift
te Synodes

niet zeggen,
nis van de
v j a n d e
ure Christus
rvolgt. Zoo-
vorige eeuw.
n".

g toegepast.
egeeren van
e eng inter-
kinderen der
vas, althans
illijken eisch

er werd niet
in, doch aan

ijn, die, zoo-
er der waar-
erwezen naar
eer en vlag,

al herhaalde
mpeten ver-
aanvaarden
de interpre-

van Ds J. A.
ing aanvoert
zelf vat sa-
ut en de on-
arom vatten

dat het nog
wordt hier
geerden toch
zij misdeden
wat eenzijdig
er onderdoor
sten doorzeu-

echt der vrij-
wat mee!
e het betoog
bezien.
te doen.

v. B.

AL LEVEN

a de daar door
opdracht, zoo
oor de eerste
idenheid
eidenheid
geschapene, en
mende rijk der
erlijkheid hui-
rd worden tot
e l in de op-
e, welke heer-
uitmaakt. Zoo
a beginsel aan-

van „hof" en
de orde gesteld
, de aandacht
uitsluitend, of
t „den hof" en
tot „stad" uit
ken moet wor-
der rechtheid
cht in beginsel.

Dr W. A. van Es vestigt in zeer bepaalden zin op het karakter van dien hof van Eden de aandacht, wanneer hij op blz. 45 van zijn meergenoemd proefschrift schrijft: „In het vijftiende vers (van Gen. 2, G.) staat dan ook, dat de HEERE God den mensch nam en hem zette in den hof van Eden, om dien te bouwen en te bewaren", waarop hij dan laat volgen: „In zulke omstandigheden kon er van zelfstandigen eigendom van den mensch geen sprake zijn". Hierbij wordt dus uitsluitend gesproken van dat bouwen en bewaren van den hof van Eden; doch die mensch ontving ook de opdracht tot vervulling en onderwerping van de aarde. De hof zou uitgroeien tot een stad. Dr van Es betoogt dan verder, dat de algeheele afhankelijkheid van den mensch van God, het zelf eigendom zijn van God, hetgeen het beste kan worden vergeleken met den staat van slavernij, om een beeld te ontleenen aan het menschelek leven, den eigendom uitsluit, want, zegt deze schrijver, „een slaaf nu kan zich nooit in den rechten zin des woords eigendom verwerven". Het is maar de vraag wat men onder „den rechten zin des woords" verstaat. Wij verstaan daaronder in de verhouding van Schepper tot schepsel alleen opdracht tot heerschappij, en daaruit voortvloeiende beschikkingen, doch nimmer absoluten eigendom; dit geldt zoowel na den zondeval als daardoor. Wat dat betreft is de positie ongewijzigd gebleven, en is er ook nu van „zelfstandigen eigendom van den mensch", waarover dr van Es in het bovenstaande sprak, in deze zondige wereld geen sprake. God alleen was en is en blijft Eigenaar.

Vanzelfsprekend erkent dr van Es dit laatste niet minder dan wij. Alleen maar, in het bovenstaande redeneert hij niet dienovereenkomstig; want anders had dit betoog van zijn kant achterwege kunnen blijven. Het verdient opmerking, dat dr van Es in dit verband ook in geding brengt, dat God Zich na den zondeval van de aarde terugtrok; op grond van die overweging komt hij tot de gedachte: „En in deze lossere betrekking tusschen den mensch en God komt nu ook de menscheleke eigendom op" (blz. 47, proefschrift).

Dit spreken van een „lossere betrekking" tusschen den mensch en God kan mij niet bekoren, en klinkt mij wat deïstisch in de ooren, in verband althans met de daaraan hier vastgekoppelde gedachte, dat alleen wat wij zouden willen noemen de „Deus absconditus", de Zich verbergende God, die het ontoegankelijk licht bewoont en niet de „Deus revelatus", de Zich openbarende God, door Zijn verbergend eerst het ontstaan van den privaten eigendom mogelijk maakt. Gods nabijheid wordt door den gevallen mensch wel niet meer ervaren gelijk vóórden in den hof van Eden, maar wat zijn betrekking tot God betreft, geldt, dat God ook den gevallen mensch in Zijn greep heeft en ook Zijn volle eigendomsrechten op dien mensch en ook op de om zijnenwil vervloekte aarde behoudt. Het is waar, op alles werkt sinds den zondeval de zonde storend in, ook op de vervulling van die Scheppingsopdracht van Gen. 1:28; de rentmeester gaat zich veelal als eigenaar gedragen, a's zelfstandig en onafhankelijk eigenaar, en acht zich van God den Eigenaar ontslagen; doch deze waan verandert niets aan de feitelijke positie: God is Eigenaar, de mensch is Zijn rentmeester.

En voorts geldt, dat niet alleen „de hof" maar ook „de stad" in eerste ontwikkeling werden gestuit. Wij verwijzen naar hetgeen prof. dr K. Schilder dienaangaande opmerkt in zijn „Wat is de hemel?" (blz. 250): „En, wij alle gemeenschap in den zuiveren staat der ongerepte dingen zich geleidelijk organiseert in een natuurlijke ontplooiing van het patriarchaal geregeerde leven, daar zou dat eerste menschenpaar zich ook gaandeweg ontwikkelen in den „stadsvorm".

Deze vorm nu zou leiden tot een ontplooiing van het menschenleven in een verscheidenheid, zooals wij die nu niet meer kennen. Want de zonde stomp af, doet de oorspronkelijke heerlijkheid verschrompelen, zoodat de variaties nu niet meerder doch cer minder zijn, dan in den staat der rechtheid, omdat de rijkdom der verscheidenheid nu niet ten volle doorbreken kan. Prof. Schilder schrijft over dien staat der rechtheid ook dit: „er zouden zijn leiders en geleiden"; dit wijst op subordinatie bij de coördinatie, welke evenzeer aanwezig zou zijn geweest. Geen cliché-creatures, maar „menschen Gods", rijk toegerust, de één met meerdere lichaamskracht tot onderwerping der aarde, de ander met meerdere wijsheid en verstand tot het ontwerpen de plannen daartoe; de één betrokken bij de leiding, de ander bij de directe uitvoering van het groote werk, dat God den mensch te doen gaf en ook nu nog geeft. „In vrede zou „de stad" zich institueeren, en opbloeien, tegelijk met „den hof". (Wat is de hemel?, blz. 250).

Het zal duidelijk zijn, dat wij op grond van het bovenstaande onmogelijk instemmen kunnen met dr van Es, wanneer hij het verschil tusschen den toestand vóór en na den zondeval aldus formuleert: „Daarom werd voor het beginsel der coördinatie dat der subordinatie of onderschikking in de plaats gesteld". (Proefschrift, blz. 75). Veeleer achten wij, dat de coördinatie tot de hoogste prestaties in staat zou hebben gesteld juist door een gehoorzaam in stand gehouden subordinatie bij het werk. Want in een positie, waarbij a'len staan in den dienst van God, zou deze subordinatie of onderschikking geen mindere

heerlijkheid zijn geweest; de ééne mensch zou in heerlijkheid van dienstvervulling verschild hebben van den anderen mensch, evenzeer als de eene ster verschilt in heerlijkheid van de andere ster; maar beiden en allen zouden vol geweest zijn van den éénen eeredienst aan God den Schepper.

Wanneer wij tenslotte den privaten eigendom in den staat der rechtheid gegeven achten, dan vindt deze gedachte ook waardevolle ondersteuning, wanneer wij letten op den mensch zelf met de hem verleende gaven en talenten. Ook daarover is hij rentmeester en geen eigenaar, omdat God de Eigenaar is ook van den mensch, die door Hem geschapen werd. Met instemming citeeren wij in dit verband dr W. A. van Es, die in zijn proefschrift op blz. 49 bij de behandeling van de betrekking tusschen den eigenaar en zijn goed deze o.l. juiste gedachte neerschrijft: „dat de mensch reeds bij zijn schepping in zijn lichaam een gedeelte van de stoffelijke wereld onder zijn heerschappij heeft genomen". — Ieder mensch is daarom rentmeester, ook al zou hij verder zonder aardsche goederen zijn, God gaf hem geest en lichaam, beide met onderscheiden gaven en talenten toegerust en gaf hem opdracht daarmede te woekeren in Zijn dienst.

De mensch Gods rentmeester, ook wat betreft zijn eigen lichaam en geest. Dat is inderdaad groote rijkdom, met groote verantwoordelijkheid. Dit gold van het leven in den staat der rechtheid; bleef (zij het ook door de zonde aangetast) toch nog gelden van het leven na den zondeval; en geldt eerst weer recht van het leven, dat verlost is door het dierbaar bloed van den Zoon van God. Wij denken hier aan 1 Cor. 6:20:

PSALM 22:1-12

(vertaling N.B.G.)

Mijn God, mijn God, waarom verliet Gij mij?
Tot mijn verlossing zijt Gij niet nabij:
hoe 'k dag en nacht mijn jammerklacht ook
Gij antwoorde niet. [schrei,
Gij nochtans troont op Israël's lofgezangen,
U hebben onze vaad'ren aangehangen,
Gij, Heil'ge, hebt, was 't ooit in druk hun bange,
hen niet beschaamd.

Aan onze vaad'ren hebt G'in gunst gedacht,
maar ik, geen man, een worm beroofd van [kracht,
een smaad voor menschen, door het volk
ben tot bespottung. [veracht
O, HEERE, hoor hun smalend lachen schallen:
Laat hem de HEER verlossen, zeggen z'allen,
Die immers heeft aan hem een welgevalen
en redde hem!

Gij toogt mij eertijds uit den moederschoot
en aan de borst, die mij mijn moeder bood,
daedt Gij mij rusten, vrij van allen nood,
op U vertrouwend.
Bij mijn geboorte werd ik U gegeven,
van d'aanvang af zijt Gij mijn God gebleven.
Wees dan niet ver van mij en red mij 't leven,
want 'k heb geen hulp.

A. v. B.

„Want gij zijt duur gekocht: zoo heerlijk dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Gods zijn".

Dat is evenwel wat anders, dan de leuze: „de mensch meer waard dan goud", die tegenwoordig over het menschelek leven wordt uitgeroepen met een verkeerd beroep op de Heilige Schrift, zooals wij volgende week hopen aan te toonen.

P. Groen.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Waar hooren onze emigranten in Canada kerkelijk thuis?

In een der kerkelijke organen van de Prot. Ref. Churches in Amerika, „Concordia", schrijft Mevrouw Kok, echtgenoot van Ds B. Kok, van Holland Mich., een zeer lezenswaardig artikel betreffende de bevindingen van haar man en haar, gedurende een reis door Canada, waar zij de emigranten, uit Nederland afkomstig, bezocht hebben.

Zeer opmerkelijk is, dat vele van deze emigranten, afkomstig uit de (vrijgemaakte) Geref. Kerken in Nederland, zich zeer tot de Prot. Ref. Churches gevoelen aangetrokken en zich daar kerkelijk volkomen thuisvoelen.

Een klein gedeelte van haar reisverslag citeeren wij:

„Op Zondag werden er twee diensten gehouden, een om elf uur in den morgen en een om half drie. De meesten der aanwezigen moesten een heelen afstand afleggen, waarom zij hun lunchpakket meebrachten en tusschen de beide diensten overbleven. De vergaderplaats waar zij samenkwamen is in de Labor Tempel (Hamilton). 's Maandags gingen wij naar Greensville, een voorstad van Hamilton en logeerden daar bij een zeer aardig jong getrouwd stel, dat naar hier emigreerde uit de omstreken van Den Haag, ongeveer in April van het vorige jaar. Zij stelden veel belang in

de Prot. Ref. Churches en in de waarheid die deze kerken leeren. 's Maandags en Dinsdags legden we verscheidene bezoeken af bij de emigranten thuis, die allen veel belang stelden in de Prot. Ref. Churches. 's Woensdags keerden wij terug naar London, waar we dien avond een dienst hielden in de woning van een der emigranten. Er waren hier zes gezinnen samen gekomen met zestien kinderen. Zij stelden de predicatie van mijn man zeer op prijs en vertelden, dat zij zich er goed in vinden konden.

Wat veel indruk op mij maakte, was, dat de jongelui zooveel belang stelden in de kerkelijke zaken en hoe mooi zij de hollandsche psalmen zongen! Het was verwonderlijk hen deze zoo enthousiast te hooren zingen! Meer dan één bezoeker van Nederland heeft mij wel eens verteld, dat wij, Amerikanen, wanneer wij de hollandsche psalmen zingen, dit zoo langzaam doen. Nu kan ik begrijpen waarom men dat vond! In Nederland zingt men de psalmen veel vlugger.

Donderdag maakten wij een trip naar Leamington Ontario, ongeveer 90 mijlen ten Westen van London en 30 mijlen van Detroit. Hier bezochten wij ook enkele gezinnen en Ds Kok hield des avonds ook hier een kerkdienst. We moesten zelf met onze auto deze menschen verzamelen en één gezin moesten wij 12 mijlen (bijna 20 K.M.) ver weg ophalen. Er waren hier 6 gezinnen bijeen met verscheidene kinderen en jongelui. Deze dienst werd gehouden in de groote keuken van één der emigranten.

De reden, dat deze hollandsche emigranten zoo verspreid wonen in Canada is, dat verwacht wordt, dat zij werken op de bedrijven van de boeren die hun sponsoren geweest waren, althans voor minstens één vol jaar. Maar de praktijk bewijst, dat er zijn, die het geen jaar lang volhouden bij denzelfden boer. Sommige landbouwers eischen onredelijke arbeidsprestaties van de nieuw ingekomen emigranten en ook het verschil in de taal geeft nogal eens aanleiding tot misverstand.

Wij hebben met blijdschap kennis gemaakt met en hebben een gunstigen indruk ontvangen van deze hollandsche emigranten. Wanneer zij allen bijeen wouden zou men daar zeer spoedig een mooie gemeente kunnen hebben. We zullen dit volk helpen zich te vestigen in meer bewoonde centra en zoo mogelijk er kerken institueeren. Onze harten gaan naar deze menschen uit. Velen van hen zijn positief gereformeerd en zij zien naar ons uit als naar kerken die hen helpen zullen. Eén der teksten, waaruit Ds Kok preekte was 1 Sam. 7:12: „Tot hertoe heeft de HEERE ons geholpen", en hij verzekerde hen, dat de HEERE, die hen tot hertoe geholpen had, hen ook verder zou helpen in dit voor hen vreemde land. Laat ons deze gezinnen gedenken in onze gebeden.....".

Tot zoover Mevr. Kok.

Opmerkelijk is, dat in ditzelfde blad Ds P. D. Boer van Edgerton een hoofdartikel schrijft, waarin hij de bemoeienis van de Prot. Ref. Kerken van Amerika te verdedigen heeft tegen een artikel van Ds H. J. Kuiper, geschreven in The Banner, het synode-organ der Chr. Ref. Church, waarin deze het de Prot. Ref. Churches kwalijk neemt, dat zij zich niet met de emigranten in Canada bemoeien. Het is bekend, dat de Chr. Ref. Church, de synodaal gebonden kerk van Amerika, die in 1924 Ds Hoeksema om diens verwerping van de gemeene gratie-leer uitwierp, op eenzelfde manier als men ten onzent de Proff. Greijdanus en Schilder uitwierp, zich zeer veel moeite getroost om de emigranten uit de vrijgemaakte kerken in Canada weer op te vangen en opnieuw te brengen onder het juk eener synoda'le hiërarchie.

Toen Prof. Schilder naar Amerika zou gaan en er sprake was, dat ook Ds D. van Dijk dit zou doen, waarschuwde hetzelfde blad alle Chr. Ref. Kerken: kerkdeuren dicht houden voor deze menschen! Maar de emigranten die het met deze mannen eens zijn, worden met open armen ontvangen: zoolang ze tenminste over hun standpunt zwijgen w'len..... Dat bewees het schrijven van een broeder uit Hamilton, die om zijn niet-zwijgen reeds van het H. Avondmaal geweerd werd.

Emigranten naar Canada hebben slechts één mogelijkheid: zich zoo snel mogelijk in verbinding stellen met een der Prot. Ref. kerken in Grand Rapids. Daar hooren zij thuis! v. SPRONSEN.

P.S. Na schrijven van dit artikel kregen we onder de oogen een artikel in het „Mededeelingenblad van de Chr. Emigratie-Centrale", waarin een zekere „W." schrijft over de Chr. Ref. Church in Canada, en wel o.m. het volgende:

„Getracht werd den Chr. emigrant zooveel mogelijk te plaatsen in de omgeving van een Chr. Ref. Church, of anders de vestiging zoo te leiden, dat steeds meer nieuwe kringen konden worden gevormd. De resultaten waren zeer verblijdend. Waren er op 1 Januari 1946 in de Prov. Ontario 4 kleine Chr. Ref. kerken en 4 predikanten, thans zijn er in deze provincie alleen reeds 10 predikanten werkzaam en komt men iederen Zondag reeds in ongeveer 25 plaatsen samen, waar, als er geen dominé beschikbaar is, een preek gelezen wordt. Voor zoover wij uit talloze brieven konden vaststellen, waren de emigranten in het algemeen over de geestelijke verzorging uitstekend tevreden, onverschillig of zij Ned. Herv., Gereformeerd, Chr. Geref. of Geref. (art. 31) waren".